



***ARABAKO ERRIOXAKO LURRALDE PLAN PARTZIALAREN BIGARREN
ALDAKETA, PAISAIAREN ZEHAZTAPENEI DAGOKIENEZ***

SEGUNDA MODIFICACIÓN DEL PLAN TERRITORIAL PARCIAL DEL ÁREA
FUNCIONAL DE LAGUARDIA (RIOJA ALAVESA), RELATIVA A LAS
DETERMINACIONES DEL PAISAJE

JULIO 2018 UZTAILA

LAGUARDIAKO (ARABAKO ERRIOXA) EREMU FUNTZIONALEKO LURRALDE-PLAN PARTZIALAREN BIGARREN ALDAKETA, PAISAIA BABESTU, KUDEATU ETA ANTOLATZEARI BURUZKOA

LAGUARDIAKO (ARABAKO ERRIOXA) EREMU FUNTZIONALAREN LURRALDE-PLAN PARTZIALAREN PLANAREN BIGARREN ALDAKETA, PAISAIA BABESTU, KUDEATU ETA ANTOLATZEARI BURUZKOA.

AURKIBIDEA

1- Memoria	3
2- Antolamendu-Arauak	4
3- Eranskinak	15
I. eranskina: Paisaia-unitateen mapa	
II. eranskina: Paisaiaren Interes Bereziko Eremuen mapa	
III. eranskina: Paisaiaren kalitate-helburu orokorrak aplikatzen dituzten eremuen mapa	
4- Abiazio Zibilaren arloko araudia	19
5- Ikerketa ekonomikoa eta finantzarioa eta exekuzio-programa	25

1- MEMORIA

90/2014 Dekretuak, ekainaren 3koak, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzearen gainekoak, hainbat tresna ezartzen ditu paisaia lurralde-antolamenduaren berariazko dimentsio gisa kudeatzeko eta garatzeko, Paisaiaren Hitzarmen Europarrak (Europako Kontseiluak onartu zuen 2000. urtean) aldarrikatzen duenarekin bat etorritz.

Dekretu horrek hainbat tresna arautzen ditu; besteak beste, paisaiaren katalogoak. Katalogo horietan, eremu funtzional guztiak jasotzen dira deskripzio eta geroko iragarpen gisa, eta hortik ateratzen dira paisaiaren kalitate-helburuak, paisaia-unitateak eta paisaiaren interes bereziko eremuak edota paisaiaren zehaztapenak. Zehazki, paisaiaren zehaztapenak gomendio izaera duten xedapenak dira. Helburu hau dute: paisaiaren kalitate-helburuak lortzea eta dagokion Lurralde Plan Partzialean sartzea.

Arabako Errioxako eremu funtzionalak berezko hainbat ezaugarri ditu paisaian: eskala handian, eremuak paisaia-unitate handia hartzen du barne. Ondo zehaztutako bi elementuk mugatzen ditu: iparraldean, Kantabriako eta Toloñoko mendilerroa; eta, hegoaldean, Toloño eta Ebro ibaia. Paisaia mediterranea da, eta zati gehiena gizakiak «sorturikoa» da, mugen arteko eremu horretan hainbat lehia egon baitira. Nortasun handia eta izaera funtzionala (produktiboa) nagusitzen da herrien kokagunean eta egituran, eta historia eta kulturako elementuen trinkotasun handia du. Aipatutakoez gain, hona hemen nabarmendu beharreko beste ezaugarri batzuk: ardoaren kulturak historian izan duen presentzia, elementu fisiko nahiz ukiezinen bidez; naturaren eta lurzoruaeren erabileren arteko lotura ezin hobe; urtaroen ikusgarritasuna; Ebroren eta mendilerroaren arteko landazabal handia —hegoaldean, mahatsondoak dituena, eta, iparraldean, zerealak— eta landazabal horren mikroerliebe konplexua. Landazabal horren irtenguneek eta ezpondek garrantzi handiko sare interstiziala osatzen dute ekologiarri eta paisaiari dagokionez.

Laguardiako (Arabako Errioxa) eremu funtzionaleko paisaiaren katalogoa egin ondoren —lurralde-antolamenduan eskumena duen Eusko Jaurlaritzako sailak hala eskatuta—, eta eremu funtzional horren paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzeko dagozkion zehaztapenak ezarri ostean, Laguardiako (Arabako Errioxa) eremu funtzionaleko LPPea sartu behar dira, antolamendu-arau gisa, bai aipatu zehaztapenak, bai katalogoa, bai paisaia-kalitatearen helburuak, paisaia-unitateak eta paisaia-arloko interes bereziko eremuak ere (dagozkien mapak eta guzti). Hala, paisaiaren berariazko dimentsioa LPPren azken titulu berrian jasotzen da, epigrafe honetan: "Paisaiaren babesa, kudeaketa eta antolamendua".

Laguardiako (Arabako Errioxa) eremu funtzionaleko LPPak —abenduen 28ko 271/2004 Dekretuaren bidez onartu, eta irailaren 28ko 251/2010 Dekretuaren bidez aldatu zen—, nekazaritza-erakinen eta upeltegien arauketarekin lotuta, era berean, paisaiarekin loturiko hainbat gomendio jasotzen ditu, batez ere inguru fisikoaren antolamendu-esparrukoari buruzkoak. Orain, aldaketa horren bidez, Paisaiaren Hitzarmen Europarraren funtsa LPPea sartu da, paisaiaren berariazko dimentsioa sartzeko. Hartara, populazioak jasotzen dituen eremu guztiak hartzen dira kontuan, landa-inguruetatik hasi, eta hiri-inguruetarara. Paisaiak garrantzi berezia hartzen du kultura-ondarearen parte gisa, eta paisaiaren kontserbazioak lagundu egiten du inguruko bizi-kalitatea hobetzen.

Bigarren aldaketa horrek Laguardiako (Arabako Errioxa) LPPea sartu ditu paisaiaren babesari, kudeaketari eta antolamenduari buruzko Antolamendu Arauak. Hainbat xedapen eta proposamen jasotzen dituzte, eta Planean arau-izaera ematen zaie.

2- ANTOLAMENDU-ARAUAK

AURKIBIDEA

1. artikulua.- Paisaiaren zehaztapenen helburua
2. artikulua.- Paisaia-unitateak
3. artikulua.- Paisaiaren Interes bereziko eremuak
4. artikulua.- Paisaiaren kalitate-helburuak
5. artikulua.- Paisaiaren zehaztapenak
6. artikulua.- Eremu funtzionaleko paisaiaren ezaugarriei eta balio bereizgarriei buruzko zehaztapenak.
7. artikulua.- Inguru fisikoaren eta erabileren arteko koherentziari eta sinergieiei buruzko zehaztapenak.
8. artikulua.- Hirigune historikoei eta landa-ingurutik hiri-ingururako trantsizioari buruzko zehaztapenak.
9. artikulua.- Azpiegitura berriei eta paisaian eragin handia duten bestelako elementuei buruzko zehaztapenak.
10. artikulua.- Lurzoru ez-urbanizagarriko eraikuntzen araudiari buruzko zehaztapenak.
11. artikulua.- Jarduera ekonomikoetarako lurzoruei buruzko zehaztapenak, nagusiki jarduera industrialetarako.
12. artikulua.- Ibilbide, bide eta paisaia-behatokiei buruzko zehaztapenak.
13. artikulua.- Kultura-ondarearen kudeaketari buruzko zehaztapenak.
14. artikulua.- Ur-baliabideari, eta erreken eta ibaiertzen kudeaketari buruzko zehaztapenak.
15. artikulua.- Herritarrek parte hartzeko tresnei buruzko zehaztapenak.
16. artikulua.- Eranskinak

1. artikulua.- Paisaiaren zehaztapenen helburua

1.- Paisaiaren zehaztapen hauek gomendiozko arauen xedapenak dira, eta Laguardiako (Arabako Errioxa) eremu funtzionalaren paisaia-kalitatearen helburuak garatzea du helburu.

2.- Paisaiaren zehaztapenak www.ingurumena.net Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren web orrian eskuragarri dagoen Laguardiako paisaiaren katalogoan oinarrituta daude.

2. artikulua.- Paisaia-unitateak

1.- Laguardiako eremu funtzionalean, hamabost paisaia-unitate daude. Paisaiaren aldetik, koherenteak dira, eta horien gainean egokia da paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzeko araubidea ezartzea.

2.- Laguardiako eremu funtzionaleko hamabost paisaia-unitateak honako hauek dira:

- a) Kantabriako eta Toloñoko mendilerroa
- b) Sonsierrako zerealen estepa.
- c) Arabako Errioxako mahastiak.
- d) San Ginés, Uneba, Pilas eta Binasperi erreken multzoa.
- e) Lantziegoko mahasti eta olibadiaren pseudolandazabala
- f) Ebroko terraza eta ezponden multzoa.
- g) Iekora, Gorrebusto eta Labraza erreken haran multzoa.
- h) Labrazako mendiak.
- i) Gatzaga Burandongo sakonunea.
- j) Ebro ibaia eta haren ibaiertzak.
- k) Laguardiako hirigunea eta hiri-ingurua.
- l) Bastidako hirigunea eta hiri-ingurua.
- m) Eltziegoko hirigunea eta hiri-ingurua.
- n) Oiongo hirigunea eta hiri-ingurua.
- o) "Casablanca" eta "Carrascal" industria-korridorea.

3.- Paisaia-unitateen muga I. Eranskineko "Paisaia-unitateen mapa"ko grafikoetan dago jasota.

3. artikulua.- Paisaiaren Interes bereziko eremuak

1.- Laguardiako eremu funtzionalean, paisaiaren interes bereziko 14 eremu identifikatu dira. Horietarako, gomendatzen da Paisaiaren Ekintza Planak egitea, paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzeke jarduerak zehazteko.

2.- Eremu funtzionaleko paisaiaren interes bereziko eremuak hauek dira:

- a) Mendilerroko ikuspegi-esposizio handiko eremuak eta mugarriak.
- b) Laguardiako urmael eta hezeguneen multzoa.
- c) Ebro inguruko muino esanguratsuak.
- d) Ebroko itsaslabarrak eta harkaitzak.
- e) Labrazako harmailak.
- f) Landazabaleko matrizea.
- g) Zuhaitz-masa bereziak.
- h) Erreken korridore ekologikoak eta ikuspegiak.
- i) Aurkikuntza arkeologikoak biltzen dituen eremua.
- j) Herrietako ortuak.
- k) Erdigune sakabanatuak.
- l) Erdigune historikoak.
- m) Legar-hobiak eta harrobiak.
- n) Industrialdeak.

2.- Paisaiaren Interes Bereziko Eremuen mugak II. Eranskineko "Paisaiaren Interes Bereziko Eremuen Mapa"ko grafikoetan jasota dago.

4. artikulua.- Paisaiaren kalitate-helburuak

1.- Laguardiako eremu funtzionaleko paisaiaren babesa eta kontserbazioa bultzatzeko paisaiaren kalitate-helburuak hauek dira:

- a) Paisaiaren ingurumen-, kultura-, ikuspegi- eta pertzepzio-baloreak kontserbatzea.

- b) Hiriko garapenak paisaian sartzeari, bereziki hiri-inguruetakoei eta sarbideetan oinarrituta daudenak.
- c) Landa-inguruko edo inguru ez hiritarreko lurzoruen paisaia mantentzea, hobetzea eta lehengoratzeari.
- d) Hiriko eta landako eremuen artean kontaktuan dauden zonetako paisaiak modu harmoniatsuan egituratzeari.
- e) Paisaiaren degradazioak geraraztea eta berreskuratzea.
- f) Balioa ematea ingurumen-, kultura-, ikuspegi- eta pertzepzio-alderdiei.
- g) Berezko eta jatorrizko irudia erabat galdu duten zonetan, paisaia sortzea.

2.- Paisaia-kalitatearen helburu horiek paisaiaren zehaztapenetan garatu dira, eta, edozein kasutan, sektoreko hirigintza- eta lurralde-plangintzaren oinarriko printzipioak biltzen dituzte.

3.- Paisaiaren kalitate-helburuak III. Eranskineko "Paisaiaren kalitate-helburuen mapa" izenekoan daude mugatuta.

5. artikulua.- Paisaiaren zehaztapenak

Laguardiako eremu funtzionaleko paisaiaren kalitate-helburuak lortzeko Paisaiaren Zehaztapenak jarduketa-eremu hauen inguruan daude sailkatuta:

- a) Paisaiaren ezaugarriei eta eremu funtzionaleko identitate-balioei buruzko zehaztapenak.
- b) Inguru fisikoaren eta erabileren arteko koherentziari eta sinergieiei buruzko zehaztapenak.
- c) Hirigune historikoei eta landa- eta hiri-inguruaren trantsizioari buruzko zehaztapenak.
- d) Azpiegitura berriei eta paisaian eragin handia duten bestelako elementuei buruzko zehaztapenak.
- e) Lurzoru ez-urbanizagarriko eraikuntzak arautzeari buruzko zehaztapenak.
- f) Jarduera ekonomikoetarako lurzoruei buruzko zehaztapenak, batez ere industria-jarduerakoak.
- g) Paisaiaren ibilbide, bide eta behatokiei buruzko zehaztapenak.
- h) Kultura-ondareari buruzko zehaztapenak.
- i) Uraren baliabideari eta erreka eta ibaiertzen kudeaketari buruzko zehaztapenak.
- j) Herritarren parte-hartze aktiboa bultzatzeko tresnei buruzko zehaztapenak.

6. artikulua.- Eremu funtzionaleko paisaiaren ezaugarriei eta balio bereizgarriei buruzko zehaztapenak.

Hona hemen eremu funtzionaleko paisaiaren ezaugarriei eta balio bereizgarriei buruzko zehaztapenak:

1.- Landazabaleko landarediaren elementu berezi hauen kontserbazioa sustatzea:

- a) Laborantza-lursailak banatzen dituzten ezpondak eta oholesiak. Bereziki zainduko da elementu horiek ez erretzea. Esanguratsuenak "Landazabalaren matrize naturala" interes bereziko paisaia eremuan jasota daude.
- b) "Zuhaitz berezien masak" paisaia-interes bereziko eremuan sartutako basoak.
- c) Paisaia-unitateko zuhaitzi eta zuhaitz isolatuak (gehienbat galeriako fruta-arbolak eta baso-zatiak): "San Ginés, Uneba, Pilas eta Binasperi erreken multzoa".

2.- Katalogoan ikuspegi-esposizio eremu gisa identifikatu den lekuetan, edozein elementu berriren kokagunea eta diseinua (morfologia, materialak eta koloreak) zaintzea.

3.- Saihestea, ahal den heinean, "Mendilerroko ikuspegi-esposizio handiko zona eta mugarriak" eta "Ebroko multzoko muino esanguratsuak" Paisaiaren Interes Bereziko Eremuetan egon daitekeen edozein eraikuntza eta azpiegitura berri.

4.- Antena igorgailuek, haririk gabeko seinaleak errepikatzeko antenek, haize-sorgailuek, goi-tentsioko dorreek eta horrelakoak bezalako azpiegitura puntualek ikuspegi-eremuetan, hondoetan edo mugarri nabarmenetan sortzen duten inpaktua gutxitzea. Horretarako, beharrezkoa izanez gero, horiek konpaktatzea erraztuko da. Era berean, antenen eta kontrol-eraikinen tratamendu estetikoa ziurtatuko da, ikuspegi-hondoetan hobeto integratzeko.

5.- Laborantza egungo basoko landarediaren eta mendilerroko sastrakadiaren gainean ez zabaltzea, eta mendilerroko magaletan abandonatutako laborantza-lursailen eboluzio ekologikoa bultzatzea. Horretarako, egungo baso-masetan sartuko dira, Katalogoan agertzen diren bezala.

6.- Ahultasun handiko lekuetan, saihestu edozein motatako eraikuntza, bereziki erreken korridoretan eta, ezinbestekoak direnean, sartu behar bezala inguruan.

7.- Lurraldeko markaren irudia (Arabako Errioxako produktuak paisaiarekin lotzen dituena) sustatzea.

7. artikulua.- Inguru fisikoaren eta erabileren arteko koherentziari eta sinergieiei buruzko zehaztapenak.

Hona hemen inguru fisikoaren eta erabileren arteko koherentziari eta sinergieiei buruzko zehaztapenak:

1. Saihestea, ahal den neurrian, lursailen pilaketa, bereziki "Landazabaleko matrize naturala" Paisaiaren Interes Bereziko Eremuan; eta, beharrezkoa bada, bide ematea, betiere honako hau aintzat hartuta:
 - a) eremu funtzionalaren egitura osatzen duten ezaugarri bereizgarriak eta bereziak kontserbatzea eta berreskuratzea (harrizko hormak, ezpondak, fruta-arbolak eta abar).
 - b) Zirrituen egitura berriaren diseinua, kontserbatzen diren eta sortu nahi diren elementuak biltzen dituztenak.
 - c) Ordezkapen-loteak, bide-sarea eta drainatzeak inguruan sartzeara.
 - d) Elementu ezberdinen arteko lotura hobetzea: landaredia, bideak, uraren bideak eta abar (ikuspuntu orokorrean oinarrituta egongo da).
2. Mailakatutako lurra kontserbatzea neurri hauen bidez:
 - a) Lursailen egitura eta egitura hori osatzen duten elementuak (besteak beste, ezpondak, hormak eta bestelako mugak) mantentzea, batez ere "Labrazako harmailak" Paisaiaren Interes Bereziko Eremuan.
 - b) Lursailak pilatzeko proiektuetan atzera egitea, eta horiek beharrezkotzat jotzen direnean, paisaiaren gainean duten eragina aztertzea, eraginak saihesteko, gutxiagotzeko edo arintzeko neurriak hartzeko.
3. Sinergia positiboak sustatzea mahastizaintza eta olibozaintza jardueren artean eta paisaia-kalitatearen artean, eta, horrez gain, olibondoaren presentzia sustatzea, eremu funtzionaleko ekialde-erdialdean.
4. Hedapen-abeltzaintza sustatzea paisaia kontserbatzeko eta eraikitzeko elementu gisa.
5. Mailaketak, eta kontserbazio- eta laborantza-lanak zuzenean bultzatzea maila-kurben lekuan, idortasunari, lurzoru motari eta maldei loturiko higadura-prozesuak saihesteko.
6. Sasiesteparen mikroerliebea mantentzea irizpide orokor gisa, eta bereziki, Ebroaren mendilerroaren eta harmailen arteko zonan.
7. Lurren mugimenduak eta desmuntatzeak aztertzea nekazaritza-lursailetan. Horretarako, gutxienez, honako alderdi hauek hartuko dira kontuan:
 - a) Desmuntatzearen edo lubeten gehienezko altuera
 - b) Azalera-unitate bakoitzeko mugitutako luraren gehienezko bolumena
 - c) Landaredia-masa desagertzea eta
 - d) Konpentsatzeko neurriak, hala badagokio.

8. artikulua.- Hirigune historikoei eta landa-ingurutik hiri-ingururako trantsizioari buruzko zehaztapenak.

Hirigune historikoei eta landa-ingurutik hiri-ingururako trantsizioari buruzko zehaztapenak honako hauek dira:

1.- Hirigune historikoetan, integratzeko arau erregulatzailerak hartzea birgaitze-lanei (fatxadak, morfologia, materialak eta koloreak), zoladura motei, hiriko altzariei, informazio-kartelei, publizitate-seinaleei eta bestelakoei dagokienez.

2.- Guneak garatzean, hainbat arau bultzatzea, hiriko eraikuntza eta jarduera berriek tipologia koherenteak eta gune bakoitzaren arabekoak erabiltzeko.

3.- Populazio trinkoei eustea, populazioen hazkuntza desordenatuari eutsiz. Horretarako, neurri hauek hartuko dira:

- a) Hiri-inguruaren eta landa-inguruaren artean muga argiak definitzea, hiri-inguruko eremuan erabilera nahasirik, gainjarririk eta desordenaturik egin gabe.
- b) Hiriko egituren lohiz betetzea ahalbidetzea, interstizioak betez, ahal denean. Saihestu egingo da, ahal denean, populazioen egungo mugez harago lurzoru urbanizagarri berriak sailkatzea.
- c) Lurralde Plan Partzial (LPP) honekin bat hirigune finkatuen hazkunde konpaktu eredu baten bidez sustatu beharreko hiriguneetako ingurune perimetraletako garapen berriak paisaian integratzen direla bermatzea. Horrela, ehun etenak saihesten dira eta hiri-bilbearen hiri-garapen berriak artikulatzea errazten da.
- d) Hiriguneak diseinatzea zonako paisaia tradizionalaren "sormen" espirituarekin: trinkoak, nahiko trinkoak, funtzio anitzetakoak.

4.- Nukleoen soslai berezia mantentzea; hau da, herrien soslaian elizaren irudia eta harresiak nagusitzea. Saihestu egingo da errepideetatik ikusten den soslaia aldatzen duen edozein nabe, upeltegi edo eraikin egitea.

5.- Espazio ireki eta urbanizatuen arteko trantsizioari bide ematen dien hiriguneetarako sarbideak diseinatzea.

6.- Urbanizazioaren diseinu eta zaintza egokia zehaztea, hiri-errepideak hobeto integratzeko Laguardia, Bastida eta Oion herrietako kaleen egiturari.

7.- Zona eta erabilera "naturalak" berreskuratzea; besteak beste, ortu tradizionalak, hiri-inguruko baso eremuak, errepide-ezpondak edo horiek zeharkatzen dituzten erreka-tarteak, horietan oinarrituta, berdeguneak eta aisialdi-guneak egituratzeko, "aisialdi produktiboaren" jarduerak sustatzeko. Horrenbestez, gomendatzen da lehenetsuz zona horien ondoan jartzea hirigintza-lagapenerako lurzorua.

8.- Berriazko hiri-inguruak izatea "urteko ardoaren" nabeak eta upeltegiak zehazteko, Laguardiako (Arabako Errioxa) LPParen 1. aldaketarekin bat etorriz.

9.- Herrien inguruetan sakabanatutako urteko ardoen hainbat upeltegiren eta nekazaritzarako naberen paisaia integratzeko proiektuak sustatzea.

10.- Hiriko inguru garbiak eta zainduak izatea.

9. artikulua.- Azpiegitura berriei eta paisaian eragin handia duten bestelako elementuei buruzko zehaztapenak.

Azpiegitura berriei eta landa-ingurutik hiri-ingururako trantsizioari buruzko zehaztapenak hauek dira:

- 1.- Bide-azpiegiturak paisaian hobeto integratzea sustatzea, trazadura zeharkatzen duen paisaiaren ezaugarrietara egokituta.
- 2.- Errepideen obren inguruan dauden ezponden eta abandonatutako eremuen tratamendua aurreikustea. Hala, bideen proiektu exekutiboetan, bermatu egingo da paisaiaren eta lurzoruaren iragazkortasuna eta jarraitutasuna.
- 3.- Lurzoru ez-urbanizagarrian baimendutako jarduketan (interes publikoko azpiegiturak eta ekipamenduak —telebista-antenak edo errepikagailuak barne—, baliabide naturalen ustiaketa, upeltegi handi eraiki berriak, eragin handiko nekazaritza-erakuntzak) kokapenari eta diseinuari dagokienez, paisaian integratzen dela hartuko da kontuan. Eraikitako elementuei nahiz erantsitako eremu libreei aplikatu ahal izango zaie.
- 4.- Paisaiarekin bat ez datozen azpiegiturak paisaian sartzea. Ezponden, fabrikako obren eta bestelakoen gainean egingo dira jarduketak.
- 5.- Ura biltzeko putzuetan, gomendatzen da paisaian ezpondak tratatzea, bereziki birlandatzeko neurrien bidez.
- 6.- Paisaian sartzea Ebro ibaiaren ondoan dauden instalazioak. Zehazki:
 - Baños de Ebroren parean dagoen zentral hidroelektriko txikia hobetzea, bereziki landare-elementuen bidez.
 - Lapuebla de Labarcako ekialdean dagoen Hondakin-uren Araztegiak (HUA) paisaian duen eragina murriztea, landare-elementuen bitartez
- 7.- Aldi baterako zabortegiak identifikatzea, zabortegi horiek hartutako eremuak eliminatzen eta lehengoratzten ahaleginduz. Gaur egun esanguratsuak dira Ebro ibarrean daudenak, Eltziego eta Lapuebla artean, Kripan eta Bilarren artean, Navaridas eta Laguardiaren artean, eta erreka-ibarretan.

10. artikulua.- Lurzoru ez-urbanizagarriko eraikuntzen araudiari buruzko zehaztapenak.

Lurzoru ez-urbanizagarrian eraikuntzen araudiari buruzko zehaztapenak hauek dira:

- 1.- Estetikaren aldetik arautzea lurzoru ez-urbanizagarrian nekazaritza-erakuntzak. Udal ordenantzen bidez arautuko dira, urteko ardoaren eta upeltegi handien artean bereiziz, Laguardiako (Arabako Errioxa) LPParen lehen aldaketaren definizioaren arabera.
- 2.- Okupazio edo afekzio itzulezina eraikinen bidez mugatzea paisaia balioagatik edo hauskortasunagatik edo ikusmen hauskortasunagatik zein katalogatutako inguruetan. Horretarako, tentu handiz aukeratu behar da kokalekua eta berezitasun eta hauskortasun handiko inguruneak babestu.
- 3.- Kolore-sorta bat ezartzea paramentuetan eta estalkian, ahal bada, okre eta marroi kolorearen artean.

4.- Lehentasuna ematea eremu edo paisaia degradatuetan golf-zelaiak eraikitzeari. Hala, aisialdirako eta birsortzeko eginkizuna beteko du.

5.-Lurzoru ez-urbanizagarrian dauden ikuspegi-eragin handiko egungo eta etorkizuneko eraikuntza isolatuak paisaian txertatzeko azterlanak sustatzea.

11. artikulua.- Jarduera ekonomikoetarako lurzoruei buruzko zehaztapenak, nagusiki jarduera industrialetarako.

Hauek dira jarduera ekonomikoetarako lurzoruei buruzko zehaztapenak, nagusiki jarduera industrialetarako:

1.- Jarduera ekonomiko berrien hirigintza-planetan sartzeari irudia hobetzeko neurriak. Neurri horiek honako hauek hartuko dituzte kontuan:

- a) Aurretiaz zegoen topografia. Ahal den heinean, berdinketak, lur-mugimenduak, ezpondak eta abar saihestuz.
- b) Inguruaren arabera integratzea, antzekoagoa eginez edo imitatuz, edota eta kontraste eta osagarritasun berberari eutsiz.

2.- Industria-eremuen sendotasuna sustatzea, eta sendotze hori paisaiaren interes bereziko eremuen zerrendan jasotzea, zehazki, "Industria eremu" izenekoan.

3.- Zerrenda bat izatea, lagapen gisa, landareez edo poligonoen perimetroaren bidez naturalizatua, inguruko industria-eremuak eta nekazaritza-nabeak isolatuz, eta barnealdean, jalkinak erraztea industria-eremu berrien kalifikazioaren aurrean.

4.- Hirigintza eta estetika arloen kalitateko eremu gisa antolatutako poligonoak jartzea.

5.- Ilekora (edo "Río Grande") errekaen ibilbidea garatzea, korridore berde gisa, sarreratik irteerara arte, Oionen poligono osoan zehar.

6.- Ikuspegiak ezkutatzeko jarduerak egitea (hesi berdeak eta abar) harrobiak ustiatzeko fasean.

12. artikulua.- Ibilbide, bide eta paisaia-behatokiei buruzko zehaztapenak.

Ibilbide, bide eta paisaia-behatokiei buruzko zehaztapenak honako hauek dira:

1.- Behatoki eta bideen sarea kudeatzea, herritarrek eta mota guztietako bisitariek paisaiarako sarbidea sustatzeko. Horretarako, honako neurri hauek hartuko dira:

- a) Eremu funtzionalean, paisaia ibilbidearen sare orokorra diseinatuko da, berriazko paisaiaren ekintza planean sartzeko.
- b) Saihestu egingo da turismoaren ondorioz paisaia hutsaltzea (pilaketengatik), baita hondakinak eta zaborrak erretzeko nahiz ugaritzeko arriskua eragitea ere.

Naturagune babestuetan (NGB) kokatutako begiratokiek eta ibilbideek naturagune babestuetan aplikatu beharreko araudia bete beharko dute garatu ahal izateko.

2.- Bide eta behatokiaren ibilbideetan sartzeari ondare-arloan interesa duten ondasunak eta lekuak, baita instalazio eta azpiegitura historikoak ere. Horien gainean, hainbat ibilbide

tematiko egin ahal izango dira (karteletan eta zabaltzeko eskuliburuetan adieraziko dira). Honako hauek bereizi dira:

- a) Ekoizteko egitura zaharren ibilbidea: Hueserako dolarea, lekorako dolarea eta elurtegia, errotak eta beste; horiek guztiak lekora, Lantziego, Bilar eta Kripan herrien artean daude.
- b) Oliben eta abeltzaintza tradizionalaren kulturari buruzko ibilbide etnografikoa Oion, Lantziego eta lekora udalerrietan.
- c) Mahastien ibilbide etnografikoa: interes arkitektonikoak dituzten dolareak, biltegiak eta upeltegiak; eremu funtzional osoari eragiten diote.
- d) Bastidako ibilbide arkeologikoa eta erlijiosoak: Santa Eulaliako nekropolia, basiliza (Virgen del Valleko), San Roque, San Vicente, San Juan Ortega eta San Andrés (Muga) komentuen aurriak.
- e) Kantabriar mendilerroko mendi-oineko trikuharri eta menhirren ibilbide arkeologikoa.

3.- Mendi-ibilbideak, zikloturismoa edo ibilgailuen ibilbideak egiteko errepideak seinaleztatzea eta ezagutaraztea, eta paisaiei begiratzeko geldiuneak, adibidez honako hauek:

- a) A-2124 (Herrera mendateraino sartzeko tartea)
- b) A-3228 (Bilar, Kripan eta Meano arteko tartea)
- c) A- 3216 (Lapuebla de Labarca eta Laguardia arteko tartea)
- d) A-3218 (Bilar eta Campillar arteko tartea)
- e) A-3220 (Bilar eta Lantziego arteko tartea)
- f) A-4208 (Eltziego eta Lapuebla de Labarca arteko tartea)
- g) A-4210 (Moreda Araba eta Labraza arteko tartea)
- h) A-3322 (Moreda Araba eta Barriobusto arteko tartea)

4.- Intereseko bideak babestea. Horietako batzuk dagoeneko daude jasota 1/2012 Arauak ezarritako "Ibilbide Berdeen Sarea" eta Arabako Foru Aldundiaren "Ferra Proiektua" direlakoan. Horien artean, honako hauek nabarmendu behar dira:

- a) Donejakue Bidea, eremu funtzionaletik igarotzean.
- b) Ibilbide Luzea (GR) GR-38, Oionetik Bernedoko mendateraino doan eskualdea zeharkatzen duena, eta GR-99, Ebro zeharkatzen duena Gimileotik Oioneraino; Inaziotar Bidea GR-120 eta Elvillarreko horren saihezbidea GR-120-2; eta OR1-Laguardiako aintzira-gunearen ibilbide berdea.
- c) Kantabria eta Toloño mendilerroa zeharkatzen duten bideak, ibilbideetan mendateen (Tabuérniga, Onzate, Ocio, Bergantzu, Recilla, Toro Ponterva, Cañada, Villafria eta Puerto Nuevo) ikuspegi potentzial handiko puntuak eta elementu kulturalak (gatzeluen aurriak, Cueva de los Husos, Toloño gaztelua, San Tirso basiliza, San Cristobal, San Gines, Berberanako santutxoa eta Tabuerniga herri zaharraren aztarnak) sartuta.

- d) Labrazako mendien unitateko bideak, Corral Nuevoko Burdin Aroko kastroko ibilbideak, mendilerroko eskortak, erditzeko tokiak eta negutegiak, eta Dueñasko pinudia barne.
- e) Gaur egun zenbait udalerritan eta aldundian dauden ibilbideak; besteak beste, horietatik gertu dauden paisaiak eta leku interesgarriak bisitatzeko ibilbideak. Nagusiki honako hauek dira: Bastida San Gines baselizarekin lotzen duen ibilbidea, Bilar San Tirso baselizarekin lotzen duen ibilbidea, Eltziego San Roke baselizarekin lotzen duena, eta lekora Bercijanako baselizarekin lotzen duena.
- f) Gatzaga Buradonetik doazen ibilbideak mendilerroan barrena sartzen dira, eta turismo arloan interes handia duten hainbat lekutara daramate: edertasun naturaleko paisaiak, baselizak, aurriak.
- g) Erromeriak zeharkatzen dituzten bideak eta balio handieneko baselizetaraino daramatenak.

5.- Ikuspegiaren aldetik potentzial handia duten lekuetan behatokiak bultzatzea, oro har, kanpandorreak eta herrietako "eguterak". Honako hauek nabarmentzen dira:

- a) Bastidako eliza nagusiko kanpandorrea.
- b) Laguardiako abade-dorrea eta herriko ingurua.
- c) Labrazako eliza eta harresiko perimetroa.
- d) Lapuebla de Labarcako egutera.
- e) Kripaneko egutera.
- f) Bilarreko solana.
- g) Lantziegoko egutera.

13. artikulua.- Kultura-ondarearen kudeaketari buruzko zehaztapenak.

Kultura-ondarearen kudeaketari buruzko zehaztapenak honako hauek dira:

1.- Eremu funtzionaleko ondarezko elementu nagusiak identifikatzea eta kartografian jasotzea, elementu ezagunak nahiz arkitektura gutxiagoko elementuak barne (errotak, txabolak, iturriak, erditzeko, zubiak eta abar).

2.- Balioa ematea ondare kultural horri, baita horren inguruari ere, dagokion testuinguruan ulertu ahal izateko.

3.- Ondarearen elementuak kudeatzea, herritarren, eta, oro har, erabiltzaileen kulturaren aldetik behar bezala erabiltzeko, gozatzeko eta aberastasuna emateko.

4.- Ondare arkeologikoaren arloan, mendiaren oinaldean:

- a) "Aurkikuntza arkeologikoen multzoko eremua" Paisaiaren Interes Berezikoko Eremuan sartutako mendilerroko mendiaren oinaldeko historiaurreko trikuharriak, menhirrak eta herriak.
- b) Ezkutuan dagoen ondarea (betiere seinaleak badaude) katalogatzea eta argi eta garbi identifikatzea. Ondare arkeologiko ikusgarria birgaitzea eta lehengoratzea, horietarako sarbideak behar bezala egokituz eta seinaleztatuz.
- c) Ibilbide bat egitea aurkikuntza arkeologiko nagusiak lotzeko.

14. artikulua.- Ur-baliabideari, eta erreken eta ibaiertzen kudeaketari buruzko zehazpenak.

Ur-baliabideari, eta erreken eta ibaiertzen kudeaketari buruzko zehazpenak hauek dira:

Ibaiertzak eta ur-ibilguen ertzak berreskuratzeari dagokionez, gomendatzen da ibilguen ertzetako zona degradatu naturalak berreskuratzea eta egokitzea. Ekintza horien baitan sartuko dira, besteak beste, alderdi hauek:

- a) Ibaiertzeko landaredia berreskuratzea.
- b) Uraren jabari publikoa berreskuratzea galdu den kasuetan.
- c) Emari ekologikoak bermatzea.
- d) Uraren kalitate egokia bermatzea.
- e) Ibaiertzak zaintzea.

Lurraldeko natura-ardatzak direnez, ibai-inguruneak babestea eta berroneratzea lehenetsiko da, beste erabilera onargarri batzuen aldean.

15. artikulua.- Herritarrek parte hartzeko tresnei buruzko zehaztapenak.

Herritarrek parte hartzeko tresnei buruzko zehaztapenak hauek dira:

1.- Herritarrek eremu funtzionalean parte hartzeko mekanismoak abian jartzea. Horretarako, herritarren inplikazioa bilatuko da, eremu publikoak eta paisaian eragina duten elementuak hobetzeko.

2.- Hainbat mekanismo bultzatzea lurra zaintzeko. Hala, elkarteek eta oro har herritarrek aukera izango dute natura, paisaia eta kultura ondarea kontserbatzeko.

3.- Ortuak zaintzeko esparruan:

- a) Hedatzeko kanpainen bidez, herritarren ortuen erabilera eta zaintza sustatzea.
- b) Herritarrak sentsibilizatzea eta trebatzea kalitateko ortuak, diseinuzkoak eta teknologia berriak bermatzeko, tailer, eskuliburu eta bestelako bidez. Ortu nagusiak "Herrietako ortuak" Paisaiaren Interes Berezikoko Eremuetan sartuta daude.
- c) Gaur egun abandonatutako herrietako ortu tradizionalak berreskuratzea.

4.- Herritarrak sentsibilizatzea paisaian bat-batean hondakinak botatzeak paisaia degradatzea dakarrela.

16. artikulua.- Paisaiaren zehaztapenak aplikatzea eta garatzea

Paisaiaren zehaztapenak dagozkien lurralde- eta hirigintza-plangintzako tresnen bidez aplikatu eta gauzatuko dira.